

אגדה היום

לעולם בעקבות משיח: ירידה או עלייה? קטעים מפרשני האגדה

בעקבות משיחא חוצפא יסגא, ויוקר יאמיר, הגפן תתן פריה והיין ביוקר, ומלכות תהפך למינות ואין תוכחת, בית וועד יהיה לזנות... (מט ב)

הראי"ה קוק, קובץ א תרסט

יש ביסוס עולם מצד פנימיותו ויש ביסוס מצד חיצוניותו. ובכלל, מצד החיצוניות, כל ימי החורבן, אין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברו, אבל מצד הפנימיות, העולם הולך ומתבסס. ועקבתא דמשיחא הוא מצב של ירידה חיצונית וביסוס פנימי, ע"כ הוא מביא לאורו של משיח, שבו מתמלא הכל, גם הביסוס החיצוני, כי כשהפנימיות מבוסמת, קל הוא מאד לבסס את החיצוניות. ובעלי רזין צריכין הם להודיע לעולם שהירידה שלו היא רק חיצונית, אבל בפנים הכל מתעלה, וממילא ההארה היא גדולה, ועצם הנשמות גדולות הן, וגם בתוך החוצפא יש גדלות וקדושה, וכי יבא כנהר צר, רוח ד' נוססה בו.

זו אחת מהפסקאות הרבות של הראי"ה קוק על התופעות השליליות בדורות שלפני הגאולה. במקומות אחרים הוא מבאר נקודתית את תופעת ה"חוצפה", שמובאת במשנה בתור כותרת לכל הרעות שלפני בוא המשיח. הפסקה שלפנינו מתמודדת עם כל הרוח הנושבת בסוף מסכת סוטה, ובמקביל עם הרוח שנשבה בעולם היהודי בתקופת שיבת ציון: תחושה שכל העולם הרוחני מתפרק.

המשנה מתארת הידרדרות, אבל לדעת הרב קוק ההידרדרות היא חיצונית. אמנם היא נוגעת בעניינים פנימיים, שהרי היא כוללת כפירה בעיקר, אבל זה רק על פני השטח. יש תהליכים פנימיים שקשה להבחין בהם, והם גלויים רק לפני "בעלי רזין", אבל באמת הם מתקדמים כלפי מעלה.

כאמור, התהליכים הללו מתבארים בפירוט במקומות אחרים בכתבי הראי"ה (מומלץ לעיין באורות התחיה, בעיקר לט"מח), אבל כאן אפשר לראות את העיקרון: העולם מתקדם, כל ירידה היא לצורך עלייה והיא עצמה עלייה, הבעיות הן תופעות לוואי של הדברים הגדולים שמתחדשים ומופיעים.

את הסיום של מסכת סוטה, ולזהבדיל גם את הכותרות בעיתון, צריך לקרוא אמנם בכובד ראש, אבל בלב מאמין ושמח.

כלי עבודה ההקשר. פירושים רבים נכתבו לסיום המסכת, שבו רב יוסף אומר על

עצמו שהוא ענו. לא מעט מתוכם נאמרו ללא זיקה למקור בגמרא. כפי שראינו בעמוד הקודם, מועיל מאוד לפתוח גמרא ולראות את ההקשר: מבט כללי על תקופת החורבן כתהליך הידרדרות בלתי פוסק. רב יוסף אינו "סתם" מתקן את הגרסה במשנה, אלא קובע עד כמה היא תהיה פסימית, ומכריע הכרעה משמעותית: לא איבדנו הכל, לא אבדה תקוותנו.

יישר כוח למסיימי מסכת סוטה!

בשבוע הבא מתחילים מסכת גיטין; הזדמנות להציע הצעות לשיפור הלימוד, להאיר, להעיר וגם להציע לחברים להצטרף...

נקודות למחשבה

שאלות לבין ולאחשבה (בבית, בפקק, בתור בסופר או בשאריה בבסיס) סביב הסוגיות

"לא דובים ולא יער": למה צריך להעצים את הנס, עד שיהיה בגדר "יש מאין" לגמרי?

"משחרב בית המקדש אין יום שאין בו קללה...": במשנה ובגמרא מופיעים כמה גורמים להידרדרות הדורות. מה היחס ביניהם? כמה נובעת ההידרדרות—מירידה רוחנית של החכמים? מהסתלקות השכינה?

"יש בכם אדם אחד שראוי שתשרה שכינה עליו, אלא שאין דורו ראוי לכך": למה מדרגתו הרוחנית של אדם תלויה בדור?

על מי יש להישען—על אבינו שבשמים: האם ההישענות על הקב"ה היא התכלית של כל הצרות, שובין שאין תקווה אחרת? ואולי ההפך, מצב שבו אנו נשענים רק על הקב"ה הוא חלק מהבעיה?

בעקבות משיחא חוצפא יסגא: למה החוצפה באה לשיאה לפני המשיח? האם מצבנו השלילי מגיע עד לקצה הנמוך ביותר, או שיש בזה דווקא הכנה לגאולה?

הדרן עלך מסכת סוטה: מדוע המסכת מסתיימת בטון שלילי שכזה? אולי זה משקף אופי כללי של מסכת שעוסקת בהעדר שלום בית? אולי להפך, מבהיר שעלינו להתגעגע לתקופה שבה השכינה התערבה בבעיות? אולי מסיבה אחרת?